

OSNOVNA ŠOLA RIHARDA JAKOPIČA

Mateja Razgor

**ŠOLSKA KNJIŽNICA IN BRANJE V OČEH UPORABNIKOV: PRIMER UČENCEV
PREDMETNE STOPNJE OSNOVNE ŠOLE RIHARDA JAKOPIČA**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ljubljana, 2019

IZJAVA O AVTORSTVU IN O JAVNI OBJAVI PISNE NALOGE

Spodaj podpisana, Mateja Razgor, izjavljam, da sem avtorica pisne naloge za bibliotekarski izpit za bibliotekarja z naslovom:

Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- sem pisno nalogo izdelala samostojno in je moje avtorsko delo,
- so dela drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih navajam neposredno ali povzemam, navedena oziroma citirana v skladu s standardom APA,
- sem besedila ali podatke, ki so avtorsko zaščiteni, uporabila v skladu z določbami zakona, ki določa avtorske pravice,
- je elektronska oblika pisne naloge istovetna s tiskano obliko naloge,
- na podlagi 23. člena Pravilnika o bibliotekarskem izpitu ter v skladu s prvim odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovoljujem javno objavo elektronske oblike pisne naloge na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Podpis avtorice: Razgor Mateja

V Ljubljani, dne 27.11.2019

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Mateja RAZGOR

Naslov pisne naloge: Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča

Kraj: Ljubljana

Št. preglednic: 21

Leto: 2019

Št. prilog: 2

Št. strani: 45

Št. strani prilog: 11

Št. slik: 13

Št. referenc: 30

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v Osnovi šoli Riharda Jakopiča, Ljubljana

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Vesna Gaber Podhovnik, Tatjana Slavičič

UDK: 028.5"465*11/15"(497.4Ljubljana)

Ključne besede: branje, šolske knjižnice, učenci, osnovne šole

Izvleček:

Branje je sposobnost, pomembna v učnem procesu. Je eno od glavnih virov učenja. Proučevali smo, kakšno vlogo ima šolska knjižnica v življenju osnovnošolcev višje stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča v Ljubljani in kakšne so njihove bralne navade. 165 učenk in učencev šestega, sedmega, osmega in devetega razreda Osnovne šole Riharda Jakopiča je odgovarjalo na anketni vprašalnik. Anketiranje je potekalo v mesecu septembru 2019. Rezultati so pokazali, da učenci in učenke svoj prosti čas v večini primerov preživljajo aktivno in se ukvarjajo športom. Branju se posveča 20 % anketiranih. Večinoma berejo za sprostitev, hkrati pa se zavedajo, da z branjem bogatijo svoje besedišče. Učenci najraje berejo stripe, medtem ko učenke raje posegajo po leposlovju. Negativen odnos do branja je izrazilo 32 % učencev. 86 % anketiranih si knjige raje izposoja v splošni kot v šolski knjižnici. Vzrok je predvsem v večji zbirki knjižničnega gradiva. Učenke in učenci šolsko knjižnico obiščejo le takrat, ko nujno potrebujejo knjigo. Osnovnošolci so podali pozitivne ocene prostora, zbirke, urejenosti, oznak postavitve in dela zaposlenih. Najbolj pogrešajo čitalniški prostor in računalnike za uporabnike. Raziskava na temo bralnih navad in knjižnice na šoli ponuja vpogled učencev in učenk v odnos do branja in možnosti za spremembe pri delu v šolski knjižnici na šoli.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Vesni Gaber Podhovnik za strokovno pomoč in nasvete pri pisanju pisne naloge za bibliotekarski izpit.

Zahvaljujem se tudi ravnateljici Osnovne šole Riharda Jakopiča, prof. Dobrili Lazović, ki mi je omogočila opravljanje bibliotekarskega izpita; učiteljicam Tatjani Slavičić za pomoč v knjižnici, Katarini Kunaver za spodbudne besede in pomoč pri pisanju seminarske naloge in Karmen Jagodič Mlinarič za lektoriranje pisne naloge za bibliotekarski izpit.

Največja zahvala gre staršem za vso pomoč, podporo in potrpljenje.

KAZALO

1	UVOD	7
2	TEORETIČNI DEL.....	7
	2.1 BRANJE	7
	2.2 OPREDELITEV ŠOLSKE KNJIŽNICE.....	9
	2.3 OBLIKE ORGANIZACIJE ŠOLSKIH KNJIŽNIC	9
	2.4 PRAVILNIK O POGOJIH ZA IZVAJANJE KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI KOT JAVNE SLUŽBE.....	10
	2.5 RAZISKAVE.....	12
	2.6 KNJIŽNICA OŠ RIHARDA JAKOPIČA	14
3	EMPIRIČNI DEL.....	17
	3.1 NAMEN RAZISKAVE IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	17
	3.2 RAZISKOVALNA METODA	17
4	REZULTATI.....	18
5	RAZPRAVA	29
6	ZAKLJUČKI.....	31
7	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA.....	31
8	PRILOGE.....	ii

KAZALO SLIK IN PREGLEDNIC

Slika 1:	Obisk knjižnice po razredih na OŠ Riharda Jakopiča	14
Slika 2:	Prostori spodnje knjižnice	16
Slika 3:	Prostori zgornje knjižnice	16
Slika 4:	Prostor strokovnega osebja.....	17
Slika 5:	Spol in razred anketiranih učencev	19
Slika 6:	Preživljanje prostega časa anketiranih učencev glede na spol	19
Slika 7:	Preživljanje prostega časa anketiranih učencev glede na razred.....	20
Slika 8:	»Ali rad/a bereš knjige?« glede na razred anketirancev.....	20
Slika 9:	Izbira gradiva za branje anketiranih učencev glede na spol.....	22
Slika 10:	Izposoja gradiva za branje anketiranih učencev glede na spol.....	23
Slika 11:	Iskanje kvalitetnega gradiva glede na razred	24
Slika 12:	»Šolska knjižnica je za uspešno delo v šoli...?« glede na razred	26
Slika 13:	»Kaj v šolski knjižnici najbolj pogrešaš?« glede na razred anketirancev	27

Preglednica 1: Urnik odprtosti šolske knjižnice	16
Preglednica 2 : Spol anketiranih učencev	18
Preglednica 3: Razred anketiranih učencev	18
Preglednica 4: Razlogi, zakaj anketirani učenci radi berejo.....	21
Preglednica 5: Razlogi, zakaj anketirani učenci ne berejo radi	21
Preglednica 6: Mnenje anketirancev za izboljšanje bralnih navad.....	22
Preglednica 7: Pogostost obiska šolske knjižnice	23
Preglednica 8: Odprtost šolske knjižnice v urah	25
Preglednica 9: »Šolska knjižnica je za uspešno delo v šoli ...«.....	25
Preglednica 10: Ocena prostora, zbirke, urejenosti, oznak postavitve in zaposlenih.....	26
Preglednica 11: »Kaj v šolski knjižnici najbolj pogrešaš?«	27
Preglednica 12: Kako najpogosteje preživljaš svoj prosti čas?	v
Preglednica 13: Odgovori na vprašanje "Če si odgovoril/a z da, prosim, pojasni."	vi
Preglednica 14: Odgovori na vprašanje "Če si odgovoril/a z ne, prosim, pojasni."	vi
Preglednica 15: Mnenje o izboljšanju bralnih navad.....	vii
Preglednica 16: Pogostost obiska šolske knjižnice.....	vii
Preglednica 17: Razlog obiska šolske/splošne knjižnice.....	viii
Preglednica 18: Odgovori na trditev "Šolska knjižnica na šoli je odprta ..."	ix
Preglednica 19: Odgovori na trditev "Šolska knjižnica je za uspešno delo v šoli ..."	ix
Preglednica 20: Predlogi izboljšav v šolski knjižnici	x
Preglednica 21: Sanjska knjižnica	x

1 UVOD

Pot, ki pripelje otroka do pravega bralca, je dolga; prvi koraki se začnejo že v otroštvu z učenjem govorjenja, nato otroci spoznajo črke, ki jih povezujejo v besede. Sprva so pomembne slikanice, postopoma jih vodimo k vedno zahtevnejšim besedilom. Za prve korake v svet branja imajo veliko vlogo starši, ki so za otroka zgled in so prvi, ki otroku predstavijo zanimanje in naklonjenost knjigam. Poleg staršev pa je tudi šola tista, ki z različnimi dejavnostmi, med njimi ima pomembno vlogo šolska knjižnica, spodbuja otroka k branju. Šolska knjižnica je edina knjižnica, pogosto tudi prva, v katero stopi vsakdo.

V teoretičnem delu bomo opredelili dva pojma – branje in šolsko knjižnico ter predstavili, kakšni sta njuni vlogi v izobraževalnem procesu. Predstavili bomo tudi raziskave na to temo.

V empiričnem delu je predstavljena raziskava, ki smo jo izvedli v mesecu septembru na Osnovni šoli Riharda Jakopiča s pomočjo anketnega vprašalnika. V anonimni anketi je sodelovalo 165 osnovnošolcev predmetne stopnje. S pomočjo ankete smo želeli raziskati, kakšen je odnos do branja in šolske knjižnice med osnovnošolci, kako preživljajo prosti čas, kje si izposojajo gradivo za branje, kaj jih pri izbiri gradiva najbolj pritegne in na kakšen način bi izboljšali svoje bralne navade.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 BRANJE

Branje lahko interpretiramo kot dejavnost posameznika, ki omogoča usvajanje novega znanja. To potrjujejo razlage iz različnih virov.

Avtorica Grosman (2003) branje opiše kot individualno jezikovno dejavnost, ki prispeva k razvoju in izboljšanju drugih jezikovnih zmožnosti.

Bibliotekarski terminološki slovar (Kanič idr., 2011) branje opredeli kot:

- »Razpoznavanje znakov za glasove in njihovo vezanje v besede,
- razpoznavanje znakov, besed in dojetanje vsebine besedila, sporočila.«

Slovar pismenosti pomen branja označuje kot (Starc, 2000):

- Slušno in vidno ločiti posamezne glasove in črke, da se jih prepozna kot besede pri izgovorjavi ali branju,

- povezava grafične podobe z zvočno,
- razumevanje napisanega sporočila in razumevanje pomena besede.

V osnovnošolskem obdobju je ključno, da otroci razvijejo motivacijo za branje. Ločimo zunanjo in notranjo motivacijo. Notranja izhaja iz individualne notranje želje in interesa, zunanja pa se razvije na pobudo iz okolja. Notranja se pojavi zaradi posameznikovih interesov in izkušenj, ki jih otroci razvijejo v razlog za branje; nekateri berejo iz radovednosti, drugi zaradi sprostitve ali socialne interakcije, saj si o prebranem lahko izmenjajo mnenje. Zunanja motivacija je lahko posledica ugoditve staršem oz. učiteljem in učiteljicam, da učenci preberejo predlagano knjigo ali pa jih žene želja po nagradi in dobri oceni. Velikokrat po prebrani vsebini bralne aktivnosti ni več, razen v primeru, če si zadajo nov cilj. Da bi otroka vzgojili v bralca, je potrebna pomoč odraslih. Spodbuda mora priti že v rani mladosti – že v predšolskem obdobju je potrebno spodbujati pozitiven odnos do branja in knjige posredno ali neposredno povezati z različnimi aktivnostmi, npr. skupinsko delo s knjigami in glasno branje (Bucik, 2003).

2.3.1 Motivacija za branje v šoli

Za pozitiven odnos kot tudi motivacijo za branje so pomembni nižji razredi osnovne šole. Zapostavljanje branja vodi v razlike pri bralni sposobnosti, zato je to sposobnost potrebno nenehno vaditi; v nasprotnem primeru se razlike med dobrimi in slabimi bralci le povečujejo (Pečjak in Gradišar, 2002). Z raziskavami ugotavljajo, da bralna motivacija na višji stopnji pada, vzroki za to pa so lahko različni vse od večjega števila učencev v razredu, s poudarjanjem discipline, manjši stik učencev z učitelji, manjša možnost samostojne izbire gradiva učencev za branje, večji poudarek na zunanji motivaciji, kot tudi to, da bralni pouk ne zajema bralnih interesov mladih, vsebine pa so premalo povezane s sodobnimi življenjskimi problemi mladine (Pečjak, 2010, str. 98–99). Pomembni sta tudi stopnja otrokove mentalne starosti in razvoj odnosa do branja (Potočnik, 2012).

Interes je pozitivno čustvo do določene dejavnosti, posameznik ima željo, da se ta dejavnost ponovi, saj v njej uživa, ima občutek varnosti in lahkotnosti. Bralni interesi pri učencih so različni – pogojujejo jih tako vzgoja, motivacija, okolje in starši, kot tudi pedagoški in strokovni delavci šole (Janeš in Škrlič, 2012). Zato je pri mladostniku ključno, da se predlogi za branje navezujejo na njegove interese, saj bo le tako v njem užival. Pomembna sta tudi dva dejavnika, in sicer:

- Prilagojena mora biti težavnost jezika za njegovo bralno sposobnost in
- pozitivna potrditev branja oz. nagrada iz okolja in njegovo izmenjevanje izkušenj o prebranem (Harris in Sipay, 1979, v Pečjak in Gradišar, 2002).

2.2 OPREDELITEV ŠOLSKE KNJIŽNICE

Vzgoja mladih bralcev je poslanstvo šolske knjižnice (Kajzer, 2013). Zakon o knjižničarstvu (2001) v 28. členu šolske knjižnice opredeli kot podporo izobraževalnega procesa, ki jo nudi s pomočjo knjižnične dejavnosti predvsem za učence, vajence, dijake in študente višjih strokovnih šol ter za strokovne delavce teh šol. Po Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2007) mora vsaka šola zagotoviti šolsko knjižnico, ki »zbira knjižnično gradivo, ga strokovno obdeluje, hrani, predstavlja in izposoja ter opravlja informacijsko-dokumentacijsko delo kot sestavino vzgojno-izobraževalnega dela v šoli.« Šolska knjižnica je pomemben sestavni del celotnega vzgojno-izobraževalnega dela šole, ki zadovoljuje potrebe učencev in delavcev šole. Kot informacijsko središče se s svojim gradivom in programom dela enakovredno vključuje v vzgojno-izobraževalni proces šole. Je del knjižničnega informacijskega sistema Slovenije (Lorenčič idr., 1995).

Kakšna je torej šolska knjižnica danes? Je skupek zbirke knjižničnega gradiva in informacij ter bibliopedagoških storitev ter podpora vzgojno-izobraževalnemu procesu. Predstavlja sestavni in neločljivi del vzgojno-izobraževalnega procesa. Hkrati je tudi vir informacij in idej za vseživljenjsko učenje in razvoj otrokove domišljije. Šolska knjižnica je tudi medijsko in informacijsko središče ter sredstvo in pot za doseganje ciljev šole (učenje, razvijanje znanja, sposobnosti, spretnosti in navad).

V naslednjih dveh poglavjih bomo predstavili oblike organizacije in smernice za boljše razumevanje kasnejšega opisa šolske knjižnice na Osnovni šoli Riharda Jakopiča.

2.3 OBLIKE ORGANIZACIJE ŠOLSKIH KNJIŽNIC

Šolska knjižnica je del enotnega knjižničnega informacijskega sistema in je primorana upoštevati strokovna načela in standarde, po katerih se organizira. Strokovni dokumenti so izhodišče in z njimi dosežemo večjo kakovost knjižnice. So temeljna načela za delo in organizacijo šolske knjižnice. Njihov pomen je predvsem zadovoljevanje potreb udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa. »Standardi niso cilj knjižnične dejavnosti, so pa pomožno

sredstvo za doseganje konkretno opredeljenih ciljev organizacije in delovanja šolske knjižnice.« (Novljan, 1996)

Šolske knjižnice so lahko centralizirane (en prostor) ali decentralizirane (več prostorov). Najprimernejša različica oblike organiziranosti je centraliziran tip knjižnice, ki je organizacijsko fleksibilen ter omogoča gradivo in dejavnosti v istem prostoru, po možnosti v središču šolske stavbe. Kljub temu da je večina knjižnic centraliziranih, še vedno na nekaterih šolah najdemo neracionalno različico organizacije šolske knjižnice – decentraliziran tip. To pomeni, da se gradivo ne nahaja v enotnem prostoru, ampak je razdeljeno po kabinetih in učilnicah, zaradi česar imamo slab nadzor nad gradivom in slabo pristopnost. Takšne knjižnice najdemo v šolah, kjer je prostorska stiska.

2.4 PRAVILNIK O POGOJIH ZA IZVAJANJE KNJIŽNIČNE DEJAVNOSTI KOT JAVNE SLUŽBE

Smernice so pokazale, da je za dobro šolsko knjižnico potrebno zagotoviti sredstva in financiranje, uspešno upravljanje, organizacijo in vodenje, kakovostne prostore in vire, usposobljeno osebje in storitve (IFLA/UNESCO School Library Guidelines, 2002). Vse dejavnosti knjižničarjev je potrebno zapisati v letni delovni načrt, saj le tako lahko računamo na podporo vodstva in pedagoških delavcev. Načrtovanje je lahko za vnaprej izjemno težko, zato je za knjižničarja pomembna prilagodljivost (Kronovšek, 2016). Šolska knjižnica s svojim programom in načrtom dela demonstrira pomen sodelovanja. Obseg načrta dela šolske knjižnice je letni in se ga usklajuje z letnim načrtom in programom šole. Je priprava na knjižnično delo, vzgojno-izobraževalno delo in obšolske dejavnosti. Šolski knjižničar mora poznati in razumeti tudi šolski proračunski proces, razpored proračunskih ciklov ter državno politiko na področju šolstva. Obenem mora skrbeti za to, da so potrebe šolske knjižnice znane in jasno izražene na šoli (Novljan, 1996).

Pomemben strokoven dokument so Standardi in normativi za šolske knjižnice (Standardi in normativi za šolske knjižnice, 1995). Sprejeti so bili leta 1989 in so do danes edini sprejeti pri obeh sodelujočih resorjih: knjižničarstvu in šolstvu. Standardi iz leta 2001 (Verlič, 2004) so sprejeti le s strani Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS), zato se knjižnice naslanjajo tudi na Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003). Določene člene, ki zadevajo šolske knjižnice, sem strnila v naslednjem odstavku.

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) določa minimalne pogoje za izvajanje knjižnične dejavnosti. S Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) je določeno, da mora šolska knjižnica imeti v šolah, ki imajo več kot 300 učencev, najmanj 10 knjig na učenca in najmanj 40 knjig na strokovnega delavca šole ter ustrezno število serijskih publikacij, ki ne sme biti manjše od 25 tekoče naročenih naslovov. Knjižnična zbirka šolske knjižnice podpira program in učni načrt šole. V zbirki mora biti raznovrstno gradivo: ustrezno leposlovno in strokovno gradivo, gradivo v tujih jezikih, ustrezno referenčno gradivo, zbirka gradiva, ki nastaja na šoli, strokovno gradivo s področja pedagogike, metodike, didaktike, sociologije, psihologije, bibliotekarstva in informacijskih znanosti ter strokovna, pedagoška in poljudnoznanstvena periodika za otroke in mladino. Gradivo za učence mora biti postavljeno ločeno od gradiva za strokovne delavce. Gradivo mora biti za učence v prostem pristopu razvrščeno po starostnih stopnjah. Ljudsko slovstvo ter leposlovje v tujih jezikih naj bo postavljeno posebej. Strokovno gradivo in poučno gradivo za otroke in mladino naj bo urejeno po sistemu UDK (univerzalna decimalna klasifikacija). Šolska knjižnica mora zagotavljati računalniški katalog oz. listkovni abecedni imenski in sistematski katalog po sistemu UDK za gradivo, ki še ni računalniško obdelano. Prostor šolske knjižnice morajo omogočati varno in pregledno ureditev knjižničnega gradiva in tehnične opreme, varno delo zaposlenih in nemoteno uporabo knjižničnega gradiva. Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) predlaga velikost najmanj 80 m² za šole z 20 oddelki. V prostorih naj se zagotavlja dostop do opreme za uporabo vseh vrst gradiva, ki je v njeni ponudbi. Oprema, ki je priporočena v 23. členu Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003), je: »telefon, dostop do telefaksa, možnost uporabe preslikovalnega stroja, dostop do druge opreme za reproduciranje gradiva šolske knjižnice, ustrezno število multimedijskih osebnih računalnikov za delo knjižničarjev, za uporabnike pa ustrezno število računalnikov za iskanje informacij in individualno učenje, z ustrezno programsko opremo, vendar najmanj en računalnik za vsakega zaposlenega knjižničarja in najmanj en računalnik za uporabnike z dostopom do svetovnega spleta«. Z 21. členom Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) je določeno, da število zaposlenih v knjižnicah osnovne šole določajo predpisi s področja šolstva, in sicer 10. člen Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole (2007) določa, da v »osnovni šoli z 20 oddelki in več se sistemizira 1 delovno mesto knjižničarja, v šoli z manjšim številom

oddelkov pa v ustreznem deležu. V osnovni šoli, ki ima več kot 650 učencev, se sistemizira dodatno 0,50 delovnega mesta knjižničarja.«

2.5 RAZISKAVE

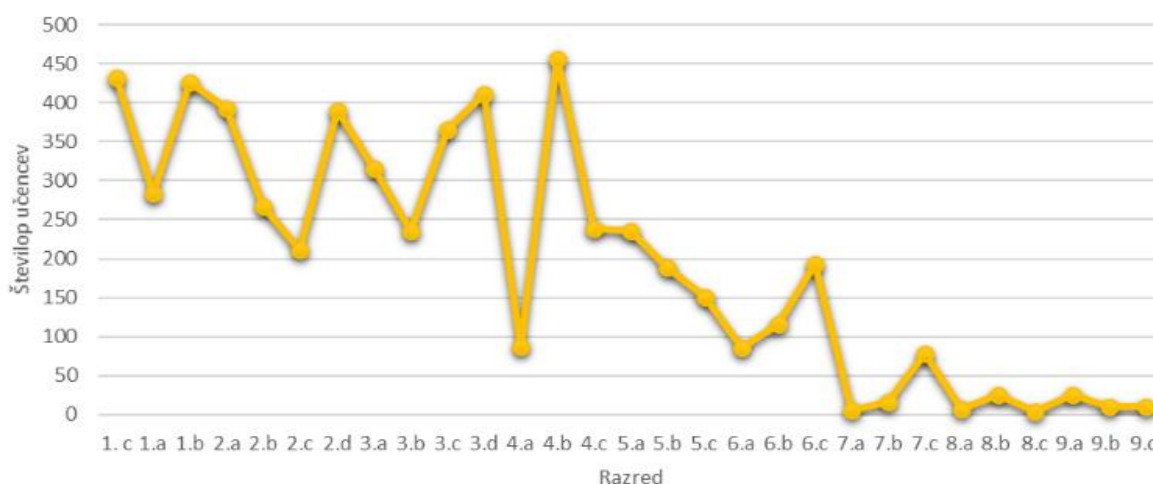
Za branje v osnovni šoli je potrebna pozitivna spodbuda s strani zaposlenih na šoli in družine. Raziskava *Kaj pomeni branje učencem na predmetni stopnji?* iz leta 1999 kaže zaskrbljujoč podatek: le 1 % anketirancev je odgovorilo, da jih je za branje navdušila knjižničarka. Bolj spodbudno je, da se je skoraj polovica učencev sama navdušila za branje, v 44 % pa je spodbuda prišla od staršev (Ileršič-Kovšca, 2000). Pomembno je, da imajo učenci prosto izbiro gradiva za branje. Vsaj na začetku pa je pomembno tudi usmerjanje učiteljev, knjižničarjev in staršev, da si mladi bralci znajo izbrati gradivo, primerno njihovim bralnim spretnostim. Raziskava Vintar (2009), ki je zajela 71 šestošolcev in devetošolcev, kaže, da si večina šestošolcev in devetošolcev gradivo raje izbira sama. Manjši odstotek je tistih, ki izbiro gradiva prepustijo svojim učiteljem, staršem ali prijateljem.

Bratuša in Krajnc Barič (2012) navajata, da šolski knjižničarji med učenci opažajo razlike v obisku in pri branju v drugem triletnem osnovne šole. Učenci si ne izposojajo knjig, če pa že, segajo po manj zahtevnem gradivu. Raziskava *Socialna ranljivost mladih* (Nastran-Ule, 2000) je pokazala zaskrbljujočo sliko osmošolcev, kjer gre za nizko stopnjo rednega branja. Anketirani osmošolci so več posegali po revijah kot pa po knjigah. Rezultati raziskav s področja bralnih navad osnovnošolcev kažejo trend upadanja naklonjenosti branju s prehodom v višje razrede. Deklice so branju bolj naklonjene, posegajo raje po revijah, fantje pa po stripih. Osnovnošolci z izbrane šole s Prekmurja si v večini knjige raje izposojajo v splošni knjižnici (Munda, 2010). Enako sliko kaže raziskava bralnih navad na izbranih osnovni šolah na Štajerskem – skoraj polovica učenk in učencev si knjige raje izposoja v splošni knjižnici. Kot razlog navajajo, da imajo šolske knjižnice manj izvodov določene knjige. O svojih bralnih navadah niso kritični – menijo, da berejo dovolj, kljub temu pa izražajo pa mnenje, da bi k dvigu bralnih navad pripomoglo, če bi v šoli več časa posvečali branju (Razgor, 2014).

Raziskava avstralske avtorice kaže, da knjižnice med najstniki pogosto niso priljubljen kraj za pridobivanje gradiva za branje, temveč le-to pridobijo na domačih policah ali jih kupijo v knjigarnah. Če knjižnico uporabljajo, raje zaidejo v šolske kot pa v splošne knjižnice (Snowball, 2008). Raziskava *National Literacy Trust* (Clark, 2017) je zajela 38.347 učencev,

starih od 8 do 16 let, ki so odgovarjali na vprašanja o šolski knjižnici. Večina učencev, to je 67,1 %, uporablja šolsko knjižnico. Kaže pa se manjše odstopanje med spoloma. Rezultati iz Velike Britanije kažejo, da dekleta (69,5 %) večkrat obišejo šolsko knjižnico v primerjavi s fanti (64,8 %). Tudi ta raziskava, tako kot slovenske, potrjuje trend upadanja obiska knjižnic s starostjo – knjižnico uporablja 76,8 % učencev, starih od 8 do 11 let, 70,7 % učencev, starih od 11 do 14 let in le 39,5% učencev, starih od 14 do 16 let. Vsaj enkrat tedensko knjižnico obiše 64,1 % učencev. Raziskovalka Clark (2010) med najpogostejše razloge, zakaj učenci obišejo šolsko knjižnico, navaja knjige, ki jih zanimajo (56 %), da je knjižnica prijazen prostor (50 %) in zavedanje učencev, da jim knjižnica pomaga pri učnem uspehu (47 %). Na drugi strani pa so učenci kot razloge, zakaj šolske knjižnice ne uporabljajo, navajali, da knjižnica nima knjig, ki jih zanimajo (32 %), ker šolske knjižnice ne obiskujejo njihovi prijatelji (29 %) in ker v obisku ne vidijo smisla oz. kakršnegakoli vpliva na njihov učni uspeh (11 %).

Prostor je pomembna sestavina za uspešno delovanje šolske knjižnice. Privlačen, urejen in prijeten prostor privabi uporabnike v knjižnico, hkrati pa dosledno urejena univerzalna decimalna klasifikacija pomaga učencem in zaposlenim na šoli pri iskanju gradiva. Potrebno je prisluhniti tudi željam uporabnikov; predvsem pri nabavi gradiva je potrebno zastopati njihove interese kot tudi interese kurikula. Knjižnica je prostor, kjer se lahko odvijajo razstave o temah, ki so privlačne mladostnikom, dogodki, povezani s knjigami, okrogle mize, debatni krožki ipd. Tudi sodobnejši mediji so privlačni za večji obisk knjižnice (Purg, 2009). Šolski knjižničarji se morajo zavedati pomembne vloge šolske knjižnice pri motivaciji za branje. S spodbujanjem branja dosežemo učenčev osebni razvoj, branje pa je tudi pomembno sredstvo pri učenju. Knjižničarji na slovenskih šolah v večini za učence izvajajo ure pravljic, tematske razstave in bralno značko. Iz obiska knjižnice knjižničarji opažajo, da fantje redkeje zahajajo v knjižnico (Kronovšek, 2016). Strokovnjaki ugotavljajo, da večina otrok, predvsem v zadnjih razredih osnovne šole, bere za lastno zadovoljstvo. 20 % upad za branje se opaža po 14. letu. Zato je pomembno, da se najstnikom omeji gledanje televizije in uporabo drugih elektronskih medijev, da bo našel čas za knjigo (Kropp, 2000). Pregled statistike iz programa WinKnj na Osnovni šoli Riharda Jakopiča potrjuje trend upadanja obiska knjižnice na višji stopnji. Največ bralcev je knjižnico obiskalo iz razredov nižje stopnje: iz razreda 4. b, sledijo 1. c, 1. b in 3. d. Najmanj bralcev je knjižnico obiskalo iz 7. a- in 8. c-razreda (Poročilo knjižnice OŠ Riharda Jakopiča, 2019).

Slika 1: Obisk knjižnice po razredih na OS Riharda Jakopiča

2.6 KNJIŽNICA OŠ RIHARDA JAKOPIČA

Šolska knjižnica OŠ Riharda Jakopiča je zaradi prostorske stiske urejena kot decentralizirani tip knjižnice – deluje namreč v več prostorih. Manjši prostor, preurejeni kabinet v tretjem nadstropju šole, meri 12 m², je namenjen učencem starostne stopnje C (najmlajši bralci). Tam hranimo tudi del knjig, ki so namenjene domačemu branju za starostno stopnjo P (učenci do deset, enajst let). Poleg tega so v zgornji knjižnici še poljudno-znanstvena literatura, literatura v tujih jezikih in ljudsko slovstvo za vse starostne stopnje. Prostor je premajhen za čitalniški prostor. Opremljen je z računalnikom in čitalcem za izposajo. Večji prostor je v kleti šole, meri 30 m², kjer so knjige za starostni stopnji P in M, poljudno-znanstvena literatura, predvsem za učence predmetne stopnje ter literatura za odrasle. Ločeno so postavljeni tudi referenčno gradivo, literatura v tujih jezikih in zbirka gradiva, ki nastaja na šoli. Je brez dnevne svetlobe in čitalniškega prostora, opremljen z računalnikom, tiskalnikom, stacionarnim telefonom in čitalcem za izposajo. Zaradi vdora hudourne vode je bil prostor že večkrat poplavljen, nazadnje junija 2015, kar je uničilo del gradiva. Pedagoška knjižnica je v zbornici. V razredih so razredne knjižnice in knjižnice strokovnih aktivov. Novosti v knjižnici so objavljene na oglasni deski ob vhodu v prostore knjižnice. V prvem nadstropju je na hodniku za potrebe čitalnice in druženja urejen bralni kotiček, kjer so na knjižnih policah predvsem knjige iz zbirke *Čebelice*, knjige starejšega izida ter serijske publikacije starejših letnikov. Šola ima na voljo 1,5 EPZ knjižničarja. Aktiv knjižnice je sestavljen iz knjižničarke in dveh učiteljic, ki pomagata v knjižnici. Vodja knjižnice ima dokončan študij iz

bibliotekarstva, ena od učiteljic trenutno zaključuje izobraževanje po programu ŠPIK. Strokovno osebje se pri svojem delu drži načrta dela in med seboj aktivno sodeluje ter se dogovarja o spremembah pri delu. Pri postavitvi knjižnične zbirke je upoštevan Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003). Knjižnica ima v zbirki predvsem monografije, le redko serijske publikacije. Število slednjih se je zaradi izjemnega krčenja finančnih sredstev že pred leti zmanjšalo (Šolski razgledi, pedagoška revija Didakta, Vzgoja in izobraževanje, Razredni pouk, Gea). Knjižnični prostor je urejen po strogi abecedi, postavitve je sistematična in pregledna, tako lahko uporabnik takoj najde publikacijo, ki jo potrebuje. Pri leposlovju so skupine izoblikovane po skupinah C, P in M. Slikanice so ločene na tiste z velikimi in tiste z malimi tiskanimi črkami. Posebej so postavljene naslednje skupine: pesništvo, ljudsko slovstvo in stripi. Poučno gradivo za otroke je postavljeno po enostavnem UDK sistemu. Shemi postavitve sta prilepljeni na notranje strani vrat zgornje knjižnice in v prostoru strokovnega osebja v spodnji knjižnici.

Pri nabavi gradiva je pozornost usmerjena v to, da literatura pokriva različna strokovna področja in je v skladu z željami in potrebami uporabnikov ter vzgojno-izobraževalnega procesa. Informacije o novostih in propagandno gradivo pošiljajo založbe, akviziterji prinašajo ogledne izvode. Pomemben del je tudi spremljanje knjižnih nagrad. Vse pridobljeno gradivo se vpiše v inventarno knjigo. Pri odpisu gradiva se upošteva interni dokument *Pravilnik o izločanju knjižničnega gradiva na Osnovni šoli Riharda Jakopiča*, samo tako je lahko zbirka ažurna. Če knjižnica ne bi odpisovala gradiva, bi se soočala s še večjim pomanjkanjem prostora. Knjižnici sta skupaj odprti 39 ur tedensko. Po Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003) ima spodnja knjižnica ustrezno tehnično opremo, ki je potrebna za nabavo in obdelavo gradiva. Zaradi prostorske stiske ni čitalniškega prostora in računalniških mest za učence. Iz tega sledi, da ne ustreza velikosti, ki jo predpisuje 22. člen Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (2003): »Šolska knjižnica v šoli z 20 oddelki naj meri najmanj 80 m²«. Odpiralni čas v šolskem letu 2019/2020 je določen v letnem delovnem načrtu in je prikazan v Preglednici 1.

Preglednica 1: Urnik odprtosti šolske knjižnice

SPODNJA KNJIŽNICA	ZGORNJA KNJIŽNICA
PONEDELJEK 8.00–10.00 in 11.30–14.30	PONEDELJEK 11.00–14.00
TOREK 8.00–10.00 in 11.30–14.30	TOREK 11.00–14.00
SREDA 8.00–10.00 in 11.30–14.30	SREDA 11.00–14.00
ČETRTEK 8.00–10.00 in 11.30–14.30	ČETRTEK 11.00–14.00
PETEK 8.00–10.00 in 12.30–14.30	PETEK 11.00–14.00

Slika 2: Prostori spodnje knjižnice

Slika 3: Prostori zgornje knjižnice

Slika 4: Prostor strokovnega osebja

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 NAMEN RAZISKAVE IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Predmet raziskovanja je odnos učencev višje stopnje OŠ Riharda Jakopiča do šolske knjižnice in branja. Pri raziskovanju smo se omejili na osnovnošolce višje stopnje, za katere je značilno, da pri svojem izboru branja že posegajo po zahtevnejših vsebinah in se poleg učenja in drugih obveznostih pripravljajo na odhod v srednjo šolo ter se oblikujejo v odrasle bralce. Želeli smo raziskati, kakšen je njihov odnos do šolske knjižnice, hkrati pa tudi njihovo mnenje o lastnih bralnih navadah in predlogih, kako bi jih lahko izboljšali. Namen raziskave je bil ugotoviti predvsem:

1. Kakšen je njihov odnos do knjige in zakaj je takšen?
2. Katero knjižnico večkrat obiščejo – šolsko ali splošno?
3. Ali je šolska knjižnica prostor, kamor radi zahajajo?
4. Katere izboljšave predlagajo za šolsko knjižnico?

3.2 RAZISKOVALNA METODA

Raziskavo smo izvedli z metodo anketiranja s pomočjo dveh odprtih, osmih pol odprtih in sedmih zaprtih vprašanj. K sodelovanju v anketi smo povabili učence 6., 7., 8. in 9. razreda OŠ Riharda Jakopiča. Zajeta sta bila dva oddelka vsakega razreda. Postopek zbiranja

podatkov je potekal s pomočjo dveh učiteljic, ki sta poskrbeli za distribucijo vprašalnika med učence. Učenci so anketo izpolnili pri pouku v drugem tednu septembra 2019. Pridobljene podatke bomo predstavili v obliki preglednic in grafov.

4 REZULTATI

Preglednica 2 : Spol anketiranih učencev

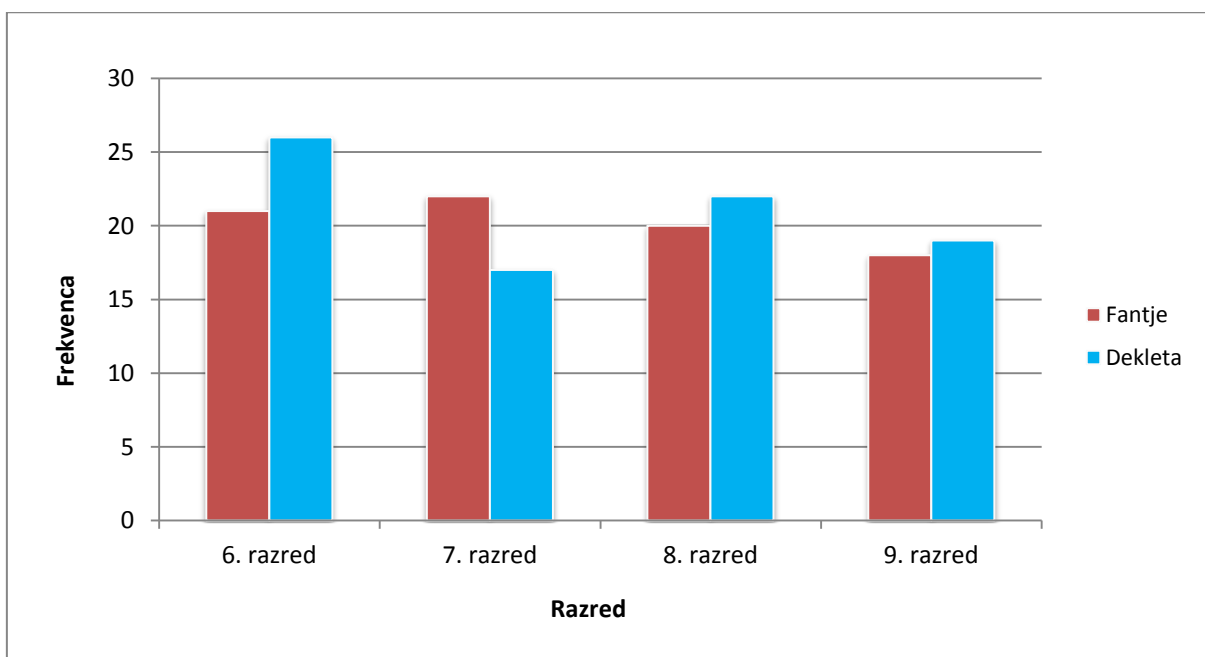
	f	f %
Fantje	81	49
Dekleta	84	51

Preglednica 3: Razred anketiranih učencev

	f	f %
6. razred	47	28
7. razred	39	24
8. razred	42	25
9. razred	37	22

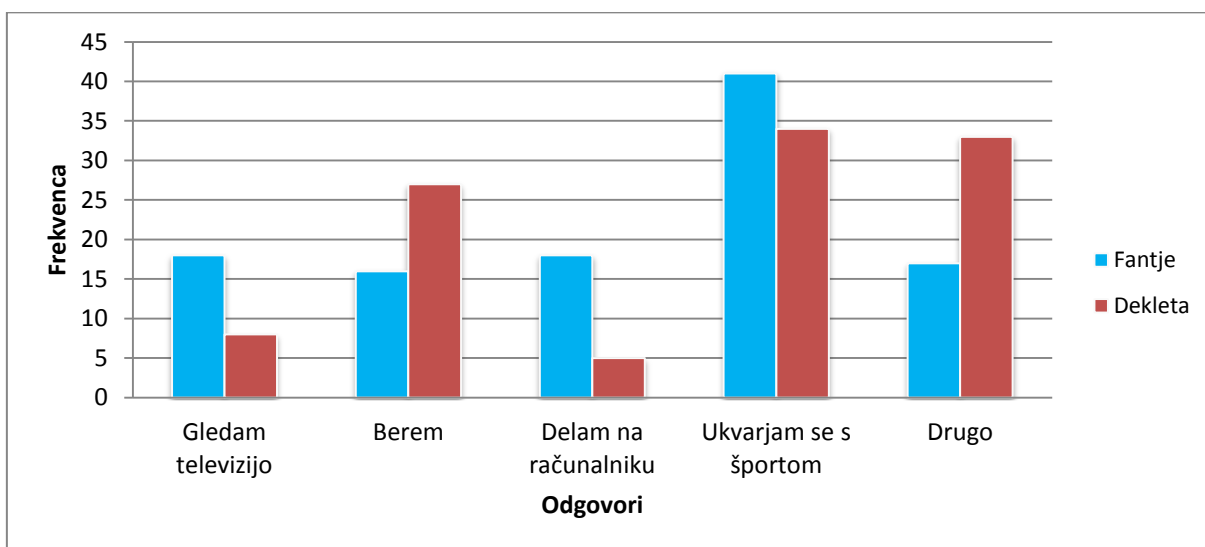
Na šoli so trije oddelki 6. razreda, trije oddelki 7. razreda, trije oddelki 8. razreda in trije oddelki 9. razreda. Sodelovala sta dva oddelka posameznega razreda. Na anketo je odgovarjalo 165 učenk in učencev višje stopnje OŠ Riharda Jakopiča (Preglednica 2); pri tem je zajet največji delež šestošolcev (32 %), najmanj pa je zajetih devetošolcev (22 %) (Preglednica 3). Iz Preglednice 3 je razvidno, da je na anketni vprašalnik odgovarjalo 47 šestošolk in šestošolcev, 39 sedmošolk in sedmošolcev, 42 osmošolk in osmošolcev ter 37 devetošolk in devetošolcev. Glede na spol je bil v anketo zajet približno enak odstotek fantov in deklet.

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Slika 5: Spol in razred anketiranih učencev

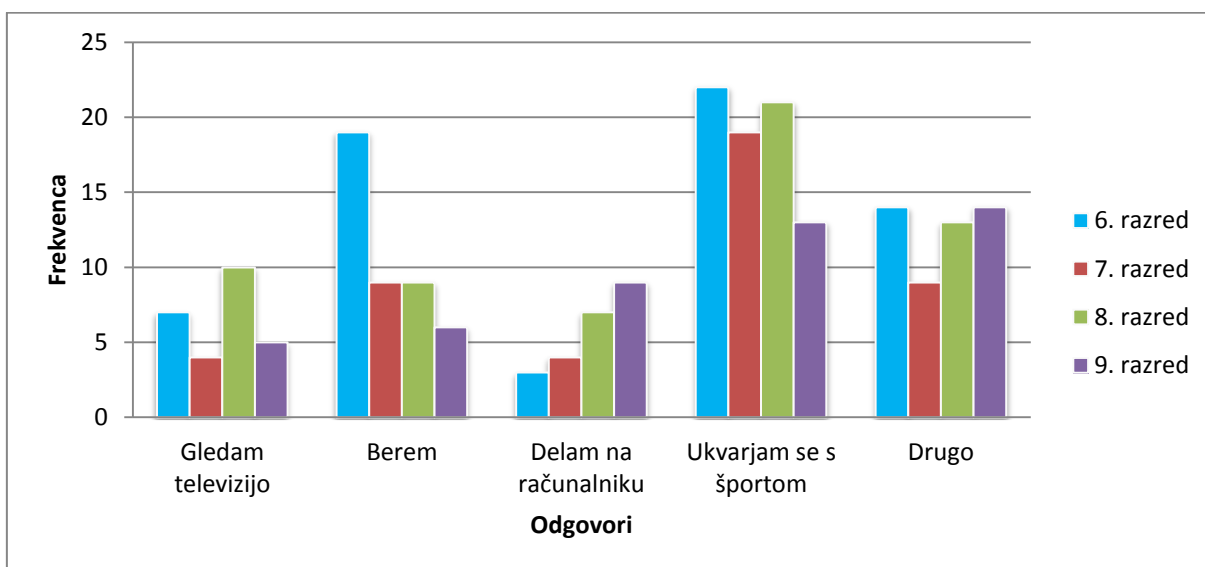
Glede na spol je bilo največ zajetih šestošolk (26) in sedmošolcev (22) (Slika 5).

Slika 6: Preživljanje prostega časa anketiranih učencev glede na spol

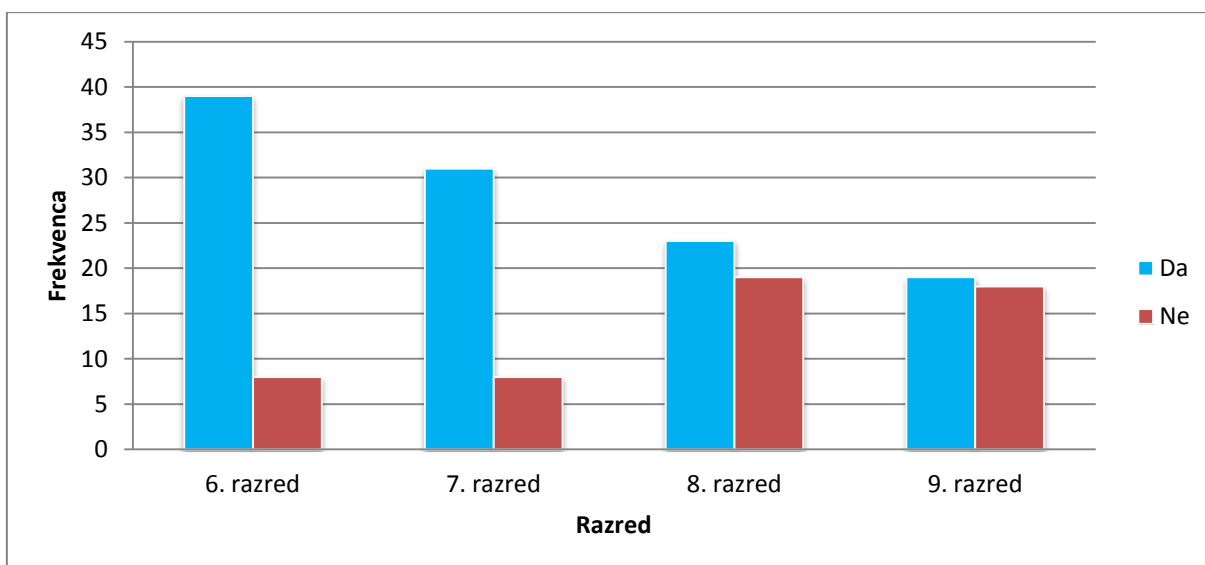
Iz Slike 6 je razvidno, da se anketiranci v svojem prostem času največ ukvarjajo s športom (75). 16 učencev in 27 učenk svoj prosti čas posveti branju. Učenci in učenke so pod kategorijo »drugo« navajali: »poslušanje glasbe«, »obiskovanje glasbene šole« oz. »igranje inštrumenta«, »druženje s prijatelji«, »ukvarjanje s hišnimi ljubljenci« in »učenje«. V manjši

meri svoj prosti čas preživijo pred televizorjem (26) in pred računalnikom (23). Učenci in učenke so lahko podali več odgovorov na to vprašanje.

Slika 7: Preživljanje prostega časa anketiranih učencev glede na razred

Iz Slike 7 je razvidno, da po knjigi v svojem prostem času posega 19 šestošolcev in šestošolk; v zadnjem triletju število upada. Pri osnovnošolkah in osnovnošolcih višje stopnje prevladuje ukvarjanje s športom pred drugimi dejavnostmi (21); le devetošolke in devetošolci so v največji meri navajali kategorijo drugo (14), in sicer: »uporaba telefona«, »druženje s prijatelji«, »ukvarjanje s hišnimi ljubljenci« in »učenje«.

Slika 8: »Ali rad/a bereš knjige?« glede na razred anketirancev

Pri naslednjem vprašanju "Ali rad/a bereš knjige?" je 62 učenk in 50 učencev odgovorilo pritrdilno. Rado ne bere 22 učenk in 31 učencev. Iz Slike 8 je razvidno, da naklonjenost do branja v višjih razredih upada. 39 šestošolcev in šestošolk (35 %), 31 sedmošolcev in sedmošolk (28 %), 23 osmošolcev in osmošolk (21 %) in 19 devetošolcev in devetošolk (17 %) navaja, da rado bere.

Preglednica 4: Razlogi, zakaj anketirani učenci radi berejo

	f	f %
Berem, da spoznavam nove učne vsebine.	13	9 %
Berem, ker mi pomaga razviti besedni zaklad.	32	22 %
Berem za sprostitev.	76	53 %
Berem samo obvezno branje.	6	4 %
Drugo.	16	11 %
Skupaj.	143	100 %

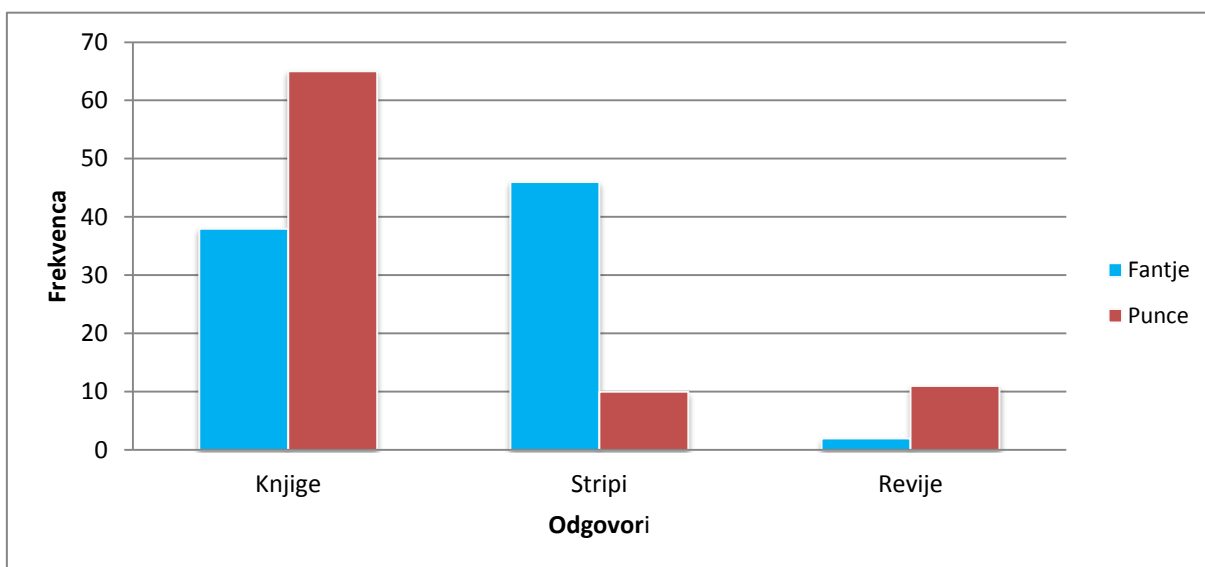
Tako učenke kot učenci najraje berejo za sprostitev (Preglednica 4). Za ta odgovor se je odločilo 76 učencev in učenk – kar je več kot polovica vseh anketiranih. Nekaterim branje pomeni pomoč pri razvijanju njihovega besednega zaklada – za ta odgovor se je odločilo 32 učencev in učenk. Med drugim pa so navajali tudi, da berejo, ker tako koristno preživijo prosti čas, da izboljšajo učni uspeh, ker jih knjige zanimajo, ker je branje zanimivo oz. berejo za zabavo. Pri tem vprašanju so anketirani lahko izbrali več odgovorov.

Preglednica 5: Razlogi, zakaj anketirani učenci ne berejo radi

	f	f %
Branje je dolgočasno.	31	53 %
Za branje nimam časa.	12	21 %
Drugo.	15	26 %

53 učencev in učenk je podalo razloge, zakaj ne berejo radi. Branje ocenjujejo kot dolgočasno (31). 12 učencev in učenk je odgovorilo, da za branje ne najdejo časa. Pod drugo so navajali,

da »branje ni zanimivo«, »da nimajo interesa«, »nimajo časa, saj igrajo igrice«, da »berejo le občasno, kadar se jim ljubi« oz. samo zanimive knjige (Preglednica 5).

Slika 9: Izbira gradiva za branje anketiranih učencev glede na spol

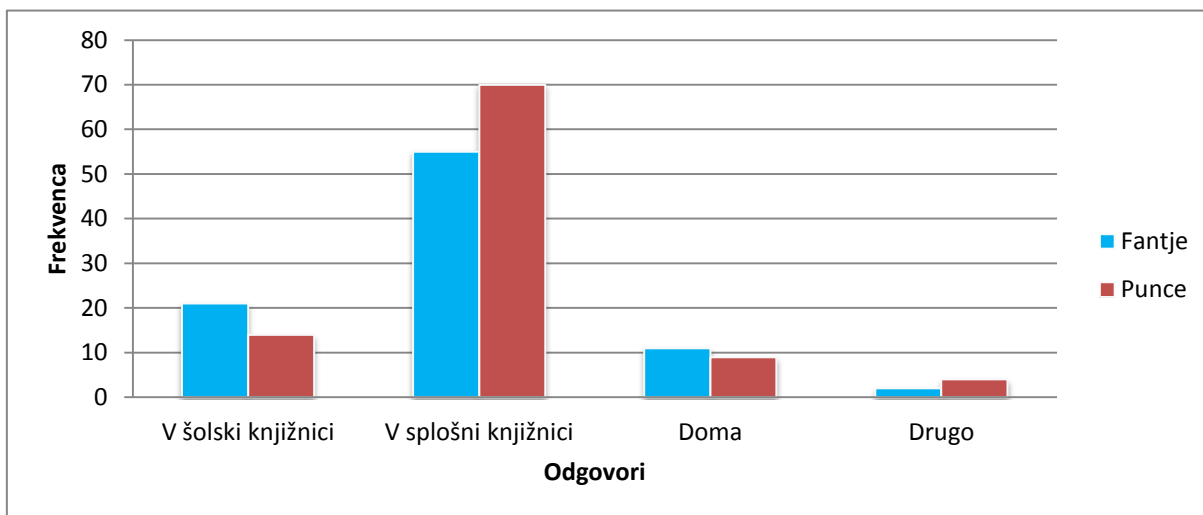
Slika 9 kaže, da učenci in učenke najraje posegajo po knjigah (103), sledi branje stripov (56). Dekleta raje posegajo po knjigah, fantje pa po stripih. Najmanj anketiranih posega po revijah (13). Izmed treh ponujenih odgovorov so učenke in učenci lahko izbrali več kot en odgovor.

Preglednica 6: Mnenje anketirancev za izboljšanje bralnih navad

	f	f %
Da bi v šoli več časa posvečali branju.	54	28 %
Večje število knjig za obvezno branje.	17	9 %
Z zgledom staršev, prijateljev, sošolcev.	15	8 %
S spodbujanjem okolice k branju.	27	14 %
Menim, da dovolj berem.	61	32 %
Drugo.	17	9 %

61 učenk in učencev meni, da dovolj berejo. Izrazili pa so mnenje, da bi k izboljšanju bralnih navad pripomoglo večje posvečanje branju v šoli – ta odgovor je izbralo 54 učencev in učenk. Menijo tudi, da bi k izboljšanju bralnih navad pripomogla spodbuda iz okolja (27). Pri

kategoriji drugo so anketirani navajali: »da bi namenila 1 uro na dan za branje«; »zavedam se, da premalo berem, a ne vem kako bi izboljšal bralne navade«; »če bi imela več prostega časa«; »da bi učiteljice predstavile različne knjige«; »bi poiskala več zanimivih knjig in si naredila seznam«; »da bi namesto ogleda filma brala knjigo« in »brez pritiskov, da moram brati«. Pri podatkih je potrebno poudariti, da so učenci in učenke imeli možnost izbire več odgovorov (Preglednica 6).

Slika 10: Izposoja gradiva za branje anketiranih učencev glede na spol

Učenci in učenke največ gradiva za branje pridobijo v splošni knjižnici (125) ter šolski knjižnici (35). V šolski knjižnici si knjige za branje izposodi več fantov (21) kot deklet (14). 11 učencev in 9 učenk pravi, da le-te dobi doma. Učenci so pod drugo navajali, da knjige kupijo v knjigarni ter da knjige dobijo pri starih starših. Učenci in učenke so tukaj podajali več odgovorov (Slika 10).

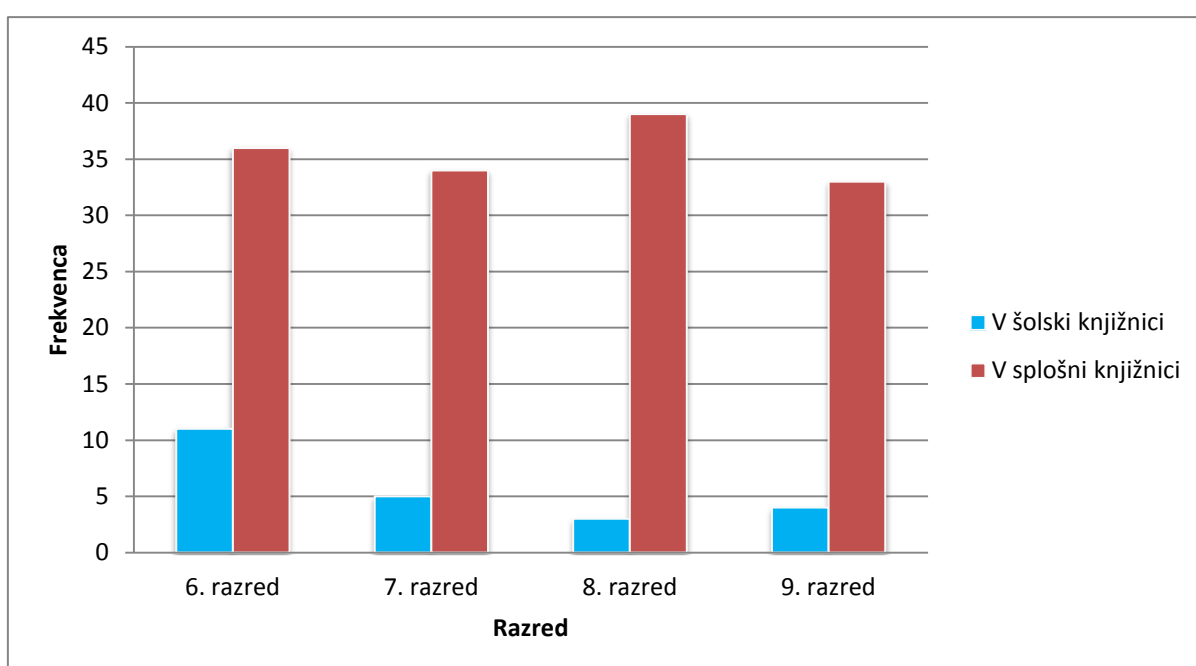
Preglednica 7: Pogostost obiska šolske knjižnice

	f	f %
Vsak dan.	0	0 %
1x na teden.	8	5 %
1x na mesec.	33	20 %
Le kadar nujno potrebujem knjigo.	88	53 %

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Drugo.	36	22 %
--------	----	------

Podatki iz Preglednice 7 so pokazali, da šolske knjižnice vsakodnevno ne obišče noben učenec oz. učenka predmetne stopnje. Večina učenk in učencev (88) šolsko knjižnico obišče, kadar nujno potrebujejo knjigo. 33 učencev in učenk obišče knjižnico enkrat mesečno, 8 učencev in učenk pa enkrat tedensko. Učenci so pod drugo navajali, da nikoli ne obiščejo knjižnice, obiščejo jo občasno, dvakrat mesečno, dvakrat tedensko, petkrat na mesec, trikrat na teden, kadar imajo čas, kadar imajo potrebo po branju. Kar 20 učencev šolske knjižnice ne obiskuje.

Slika 11: Iskanje kvalitetnega gradiva glede na razred

Odgovori na vprašanje "Kje najdeš več kvalitetnega gradiva za branje?" kažejo, da učenci predmetne stopnje več kvalitetnega branja najdejo v splošni knjižnici. Za odgovor »splošna knjižnica« se je namreč odločilo kar 142 učenk in učencev, kar je 86 % vseh anketiranih. Kot razloge za to so navajali: »ker šolske knjižnice ne obiskujem«, »večja izbira knjižničnega gradiva za izposojajo in večji prostor«, »tja si hodi izposojati vsa družina«, »večja izbira gradiva tujih avtorjev«, »večja izbira knjižničnega gradiva za mladino« oz. »večja izbira novejših in nagrajenih knjig«. 34 anketiranih odgovora na odprto vprašanje ni podalo.

V šolski knjižnici največ kvalitetnega gradiva najdejo šestošolci in šestošolke (Slika 11).

Preglednica 8: Odprtost šolske knjižnice v urah

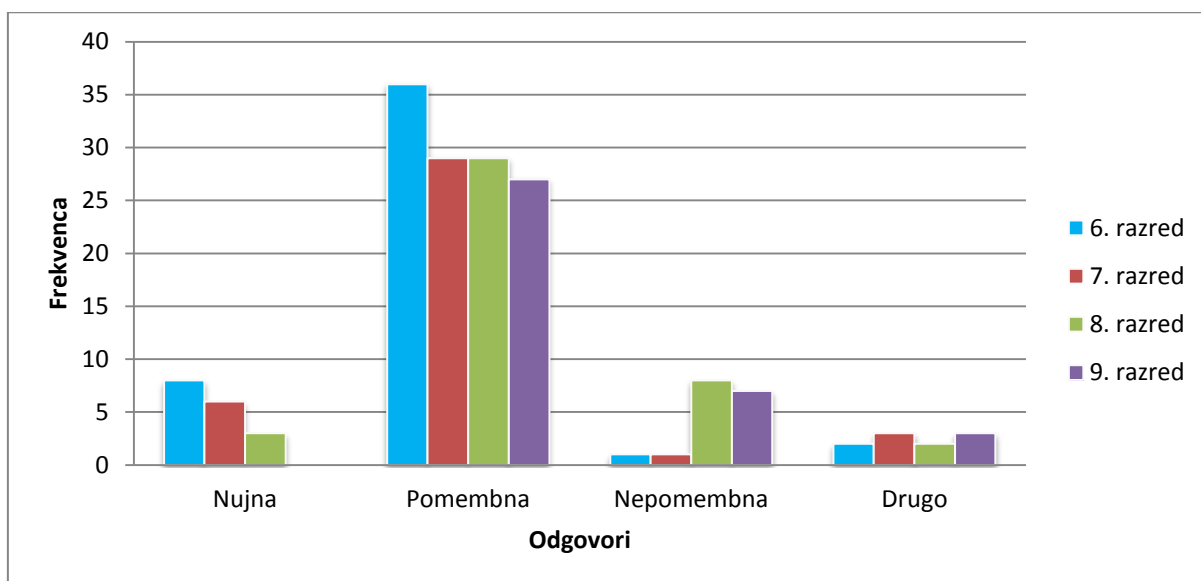
	f	f %
Preveč.	4	2 %
Dovolj.	125	76 %
Premalo.	27	16 %
Drugo.	9	5 %

Šolska knjižnica je po mnenju anketiranih odprta dovolj ur (125). 27 anketiranih je odgovorilo, da je knjižnica odprta premalo časa, štiri pa, da je knjižnica odprta preveč časa. Pod drugo so navajali: »ne vem, kdaj je odprta, ker jo redko obiščem«, »odprta je, kadar je ne morem obiskati«, »me ne zanima« in »lahko bi bila odprta pred poukom« (Preglednica 8).

Preglednica 9: »Šolska knjižnica je za uspešno delo v šoli ...«

	f	f %
Nujna.	17	10 %
Pomembna.	121	73 %
Nepomembna.	17	10 %
Drugo.	10	6 %

Preglednica 9 kaže, da 121 učencev in učenk ocenjuje, da je šolska knjižnica pomembna za uspešno delo v šoli. 17 anketirancem se zdi, da je knjižnica nujna za uspešno delo v šoli. 17 anketiranec pa se zdi, da je knjižnica nepomembna za uspešno delo v šoli. Pod kategorijo drugo najdemo naslednje odgovore: »da je knjižnica za uspešno delo v šoli včasih pomembna, včasih ne«, »je pomoč za uspeh«, »je nepotrebna«, »za nekatere je pomembna, za druge ne« oz. je to »odvisno od predmeta.«

Slika 12: »Šolska knjižnica je za uspešno delo v šoli...?« glede na razred

Slika 12 kaže, da 36 šestošolcev in šestošolk (77 %) ocenjuje, da je šolska knjižnica pomembna za uspešno delo v šoli. Osmim osmošolcem in osmošolk (19 %) se zdi, da je knjižnica nepomembna za uspešno delo v šoli. Noben devetošolec ni izbral odgovora, da je knjižnica nujna za uspešno delo v šoli.

Preglednica 10: Ocena prostora, zbirke, urejenosti, oznak postavitve in zaposlenih

	3	2	1	Ne vem, ne morem oceniti.
Prostori knjižnice.	27 (16 %)	88 (53 %)	36 (22 %)	14 (8%)
Zbirka gradiva.	38 (23 %)	95 (58 %)	13 (8 %)	18 (11 %)
Urejenost knjižnice.	80 (48 %)	65 (39 %)	6 (4 %)	14 (8%)
Oznake postavitve knjižničnega gradiva.	75 (45 %)	61(37 %)	11 (7 %)	18 (11 %)
Zaposleni.	108 (65 %)	34 (21 %)	6 (4 %)	17 (10 %)

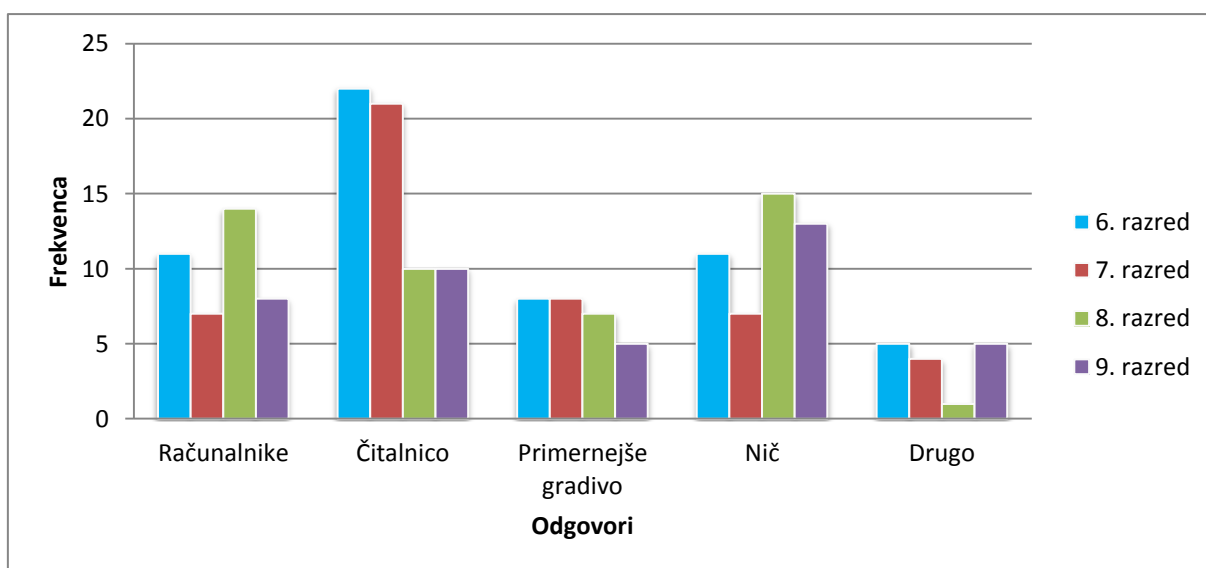
V Preglednici 10 so podane ocene prostora, zbirke in zaposlenih v šolski knjižnici. Izbirali so odgovore od 1 do 3, pri katerem je ocena 3 pomenila zelo dobro, 2 dobro, 1 slabo. Učenci in učenke so najbolj zadovoljni z delom knjižničark, saj je njihovo delo z zelo dobro ocenilo 108 učenk in učencev. Le šest anketirancev je podalo, da je delo knjižničark slabo. Dobra polovica

anketiranih ocenjuje zbirko in prostore knjižnico kot dobro. En anketiranec ocene za zbirko gradiva ni podal. Slaba polovica anketirancev urejenost in oznake knjižničnega gradiva ocenjuje kot zelo dobro, v manjšini so tisti, ki urejenost in oznake knjižničnega gradiva ocenjujejo kot slabo. Pri vsakem odgovoru je okoli 10 % takšnih anketirancev, ki storitve ne morejo oceniti.

Preglednica 11: »Kaj v šolski knjižnici najbolj pogrešaš?«

	f	f %
Računalnike.	40	21 %
Čitalnico.	63	33 %
Primernejše gradivo.	28	15 %
Nič.	46	24 %
Drugo.	15	8 %

Učenci in učenke v šolski knjižnici najbolj pogrešajo kotiček za branje oz. čitalnico (63). V knjižnici si želijo tudi računalnike (40) in primernejše gradivo (28). 24 % anketirancev v šolski knjižnici ne pogreša ničesar. Pod kategorijo drugo so učenke in učenci navajali: manj pravljic, več stripov, več zanimivih knjig, romanov in stripov, več tišine, več knjig o delfinih (Preglednica 11).

Slika 13: »Kaj v šolski knjižnici najbolj pogrešaš?« glede na razred anketirancev

Šestošolci (22) in sedmošolci (21) v knjižnici najbolj pogrešajo čitalnico, medtem ko v sedanji knjižnici osmošolci (15) in devetošolci (13) ne bi spremenili ničesar. 14 osmošolk in osmošolcev v knjižnici pogreša prostor z računalniki. Okoli 15 % anketiranih iz vsakega razreda v knjižnici pogreša primernejše gradivo (Slika 13).

Zadnje vprašanje je bilo odprtega tipa, pri katerem so opisovali svojo sanjsko knjižnico. Med odgovori najdemo naslednje opise:

- Velika, prostorna in urejena, z najmanj tremi zaposlenimi.
- Prostorna in s čitalnico, z urejenim gradivom.
- Velika in prostorna, knjižničarka bi imela svoj pult in ne mize.
- Takšna, kot je Knjižnica Otona Župančiča Ljubljana.
- Knjižnica samo z mladinskimi knjigami in stripi; nekaj tudi revij; računalniki ali tablice, prostori za prebiranje knjig.
- Urejena in velik prostor za branje.
- Knjižnica s knjigami o politiki in zgodovini.
- Knjižnica z veliko gradiva, tudi najnovejšimi in s čitalnico, prijaznimi zaposlenimi, s knjigami za vse starosti; jasna in pregledna razporeditev knjig.
- Prijazni zaposleni, veliko stripov in pustolovskih knjig.
- Ima dva računalnika, namenjena šolskemu delu, in velik prostor za nove knjige.
- Veliko knjig in velika čitalnica, v kateri lahko bereš v tišini.
- Knjižnica s televizorji in tablicami.
- Raznoliko gradivo, 4 mize za branje, 2 računalnika, čitalnica.
- Velika in prostorna knjižnica z računalniki.
- Takšna kot je Knjižnica Šiška.
- Veliki prostori za branje v tišini in veliko polic s knjigami, da lahko izbereš pravo knjigo, udobni stoli za sproščeno branje, računalniki niso potrebni.
- Odprta ves dan.

5 RAZPRAVA

Z raziskavo med osnovnošolci in osnovnošolkami Osnovne šole Riharda Jakopiča ugotavljamo, da naklonjenost do branja v višjih razredih upada, kar je bilo pričakovano, saj smo pri pregledu podobnih raziskav v Sloveniji (raziskavi Razgor in Munda), pa tudi v tujini (raziskavi Clark in Snowball) ugotovili, da se ta trend ponavlja že več let. Med petimi možnostmi, ki so jih v anketi lahko izbrali osnovnošolci, je bilo branje šele na tretjem mestu. Osnovnošolci in osnovnošolke višje stopnje svoj prosti čas raje namenijo športu in telefonu, kar je skladno z razvojem tehnologije.

Osnovnošolci na splošno radi berejo, kar dokazuje podatek, da je 68 % anketiranih na to vprašanje odgovorilo pritrdilno. Sedmošolci in sedmošolke najraje berejo za sprostitev (69 %). Glede na spol pričakovano rado bere več učenk (55 %), hkrati pa se tako učenke kot učenci zavedajo, da z branjem pomembno razvijajo svoj besedni zaklad. Učenke in učenci najraje posegajo po knjigah in stripih – opazi se razlika v spolu. 76 % deklet največ bere knjige, medtem ko fantje v 53 % raje posegajo po stripih. Negativen odnos do branja je izrazilo 26 % učenk in 38 % učencev, branje pa ocenjujejo kot dolgočasno dejavnost. Mnenje učencev in učenk je enako – 32 % meni, da berejo dovolj. Največji odstotek zadovoljstva s svojimi bralnimi navadami je viden pri osmošolcih, ki znaša 37 %. So pa mnenja, da bi k dvigu njihovih bralnih navad pripomoglo, če bi v šoli več časa posvečali branju (28 %) in s spodbudami iz okolice (14 %). Zanimive se nam zdijo zamisli anketirancev, kako bi izboljšali svoje bralne navade. Navajali so: »če bi imel/a več prostega časa«, »da namesto gledanja filma preberem knjigo«, »določen bralni dan v šoli«, »branje v šoli v naravi«. Nekateri se zavedajo, da premalo berejo, a ne vedo, kako bi izboljšali svoje bralne navade. Rezultati raziskave so pokazali tudi, da se osnovnošolci višje stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča ne razlikujejo bistveno od velenjskih (Razgor, 2014) in prekmurskih osnovnošolcev (Munda, 2010). Rezultati teh dveh raziskav kažejo, da se je večina opredelila, da rada bere. Učenci in učenke berejo predvsem zaradi sprostitve, ker tako koristno preživijo prosti čas in bogatijo svoje besedišče. Najmanj radi berejo devetošolci (49 %) in osmošolci (45 %), kar kaže na trend upadanja branja v višjih razredih, kar je pričakovan rezultat, saj že vstopajo v najstniško obdobje, ko si izbirajo dejavnosti glede na lastne interese in kot kažejo rezultati, so to šport, preživljanje časa na telefonu in druženje s prijatelji.

Največ učenk in učencev (67 %) si knjige najraje izposoja v splošni knjižnici. Razlog, da učenke in učenci raje zahajajo v splošno knjižnico, je v tem, da je v šolski knjižnici manjša zbirka gradiva in večinoma manj izvodov določenega naslova, saj moramo biti pri nabavi varčni. Šolska knjižnica je namreč financirana iz sredstev matične institucije in nima namenskih sredstev za nakup gradiva. Podatki raziskave med osnovnošolci višje stopnje kažejo, da učenke in učenci šolsko knjižnico obiščejo le takrat, ko knjigo nujno potrebujejo (53 %), med temi je največ devetošolcev (57 %). Rezultati naše raziskave so v nasprotju z rezultati Snowball (2008) – če si večina osnovnošolcev Osnovne šole Riharda Jakopiča gradivo za branje izposoja v splošni knjižnici, avstralski najstniki raje zahajajo v knjigarne ali si gradivo izberejo z domačih polic. Če pa si gradivo izposodijo v knjižnici, si za to raje izberejo šolsko knjižnico. Rezultati naše raziskave kažejo nasprotno sliko rezultatov raziskave raziskovalke Nastran-Ule (2000), ki je pokazala, da osmošolci več posegajo po revijah kot pa po knjigah. Učenci in učenke Osnovne šole Riharda Jakopiča raje posegajo po leposlovju in stripih. V šolsko knjižnico zaidejo le, kadar nujno potrebujejo knjigo. Razlike v naših rezultatih se vidijo tudi v primerjavi z rezultati raziskave National Literacy Trust (Clark, 2017), kjer 67,1 % anketiranih učencev uporablja šolsko knjižnico. V našem primeru večina (53 %) učencev v šolsko knjižnico zaide, ko nujno potrebujejo knjigo. Clark (2017) ugotavlja, da kar 64,1 % učencev knjižnico obišče vsaj enkrat tedensko, v našem primeru je ta odstotek zelo nizek – le 8 % anketiranih osnovnošolcev zaide v knjižnico enkrat tedensko. Rezultati iz Velike Britanije (Clark, 2017) kažejo naslednje razloge, zakaj šolske knjižnice učenci ne uporabljajo: »ker knjižnica nima knjig, ki jih zanimajo«, »ker šolske knjižnice ne obiskujejo njihovi prijatelji« in »ker v obisku ne vidijo smisla oz. kakršnegakoli vpliva na njihov učni uspeh«.

Učenci Osnovne šole Riharda Jakopiča se zavedajo nujnosti, saj v 73 % ocenjujejo, da je knjižnica pomembna za uspešno delo v šoli. A šolske knjižnice ne obiskujejo – razlog bi lahko bil v prostoru. Šolska knjižnica na šoli je namreč razdrobljena in majhna – »zgornja knjižnica« v 3. nadstropju meri 12 m², brez čitalniškega prostora, »spodnja knjižnica« pa je v kletnih prostorih in meri 30 m², je tudi brez dnevne svetlobe in prav tako brez čitalniškega prostora. Kljub temu pa so osnovnošolci podali pozitivne ocene prostora, zbirke, urejenosti, oznak postavitve in dela zaposlenih. Najbolj pogrešajo čitalniški prostor in računalnike za uporabnike. Če strnemo vse odgovore osnovnošolcev in osnovnošolk o sanjski knjižnici, bi jo lahko opisali kot knjižnico, ki je velika, prostorna in urejena, z veliko raznovrstnega gradiva

za vse starosti, s prijaznimi zaposlenimi, s privlačnimi čitalniškimi in računalniškimi mesti, ki so razporejena po vseh prostorih knjižnice v več nadstropjih.

6 ZAKLJUČKI

Branje je ključ in pot do znanja, nujno je za osebno rast in boljše razumevanje sveta okoli nas. Spodbujanje branja v otroštvu je pomembno za razvoj bralne kulture bodočih intelektualcev. Razporejanje časa za branje in pogovori o prebranem s starši, učitelji in knjižničarji spodbujajo zanimanje za branje in krepijo pozitiven odnos do branja. Kot že mnoge raziskave poprej tudi naša raziskava med osnovnošolci višje stopnje na Osnovni šoli Riharda Jakopiča potrjuje, da dekleta raje berejo kot fantje. Tudi bralni interesi se razlikujejo glede na spol. Učenke najraje posegajo po leposlovju, učenci po stripih. Kot motivacijski model in vpliv na branje navajajo spodbujanje branja v šoli. Dobro bi bilo razmisliti o učitelju oz. knjižničarju kot dobrem bralnem vzoru, kar pomeni, da učitelj oz. knjižničar sam bere, bere v razredu, kjer skupaj z učenci diskutira o prebranem, in poudarja pomembnost branja za življenje. Splošna knjižnica je še vedno bolj obiskana kot šolska knjižnica; razlogi so predvsem v večji izbiri gradiva, večjem prostoru, namenjena je večji skupini potencialnih uporabnikov. Šolska knjižnica v tem primeru ostaja le kot prostor, kamor učenci zaidejo, kadar nujno potrebujejo knjižnico. Svojo sanjsko knjižnico učenci opisujejo kot knjižnico, ki je velika, prostorna in svetla z veliko raznovrstnega gradiva. Vzor so jim tudi knjižnice drugih osnovnih šol. Trenutne razmere v naši šolski knjižnici učenci in učenke ne ocenjujejo kot slabe, a kljub temu se kaže velika prostorska stiska. Odsotnost dnevne svetlobe, čitalniških prostorov in kotičkov za branje ne privabijo učence in učenke v šolsko knjižnico. Zaposlene se trudimo za strokovno in vestno opravljanje svojega dela, a s primernim prostorom bi lahko bilo delovanje knjižnice še boljše.

7 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Bratuša, A. in Krajnc Barič, T. (2012). Branje pri fantih v drugem triletju osnovne šole: Hej fant, kaj bereš? *Šolska knjižnica*, 22(3/4), 141–158.
- Bucik, N. (2003). Motivacija za branje. V M. Blatnik Mohar (ur.), *Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja* (str. 112–115). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Clark, C. (2010). School library use. V A. Teravainen in C. Clark (ur.), *Linking school libraries and literacy: young people's reading habits and attitudes to their school*

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

- library, and an exploration of the relationship between school library use and school attainment* (str. 10–12). London: National Literacy Trust. Pridobljeno 20. 7. 2019 s spletne strani: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED513438.pdf>
- Clark, C. (2017). Current provision of school libraries in the UK. V A. Teravainen in C. Clark (ur.), *School libraries: a literature review of current provision and evidence of impact* (str. 10–12). London: National Literacy Trust. Pridobljeno 20. 7. 2019 s spletne strani: <https://literacytrust.org.uk/research-services/research-reports/school-libraries-literature-review-current-provision-and-evidence-impact-2017/>
- Grosman, M. (2003). Pomen branja za posameznika in širšo družbo. V M. Blatnik Mohar (ur.), *Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja* (str. 11–12). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- IFLA/UNESCO school library guidelines*. (2002). The Hague: IFLA Headquarters. Pridobljeno 20. 6. 2019 s spletne strani: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/77.pdf>
- Ileršič-Kovšca, S. (2000). Kaj pomeni branje učencem na predmetni stopnji. V M. Ivšek (ur.), *Bralna sposobnost ima neomejene možnosti razvoja* (str. 11–33). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Janeš, L. in Škrlj, G. (2012). Spodbujanje in spremljanje bralnih navad učencev tretjega triletja osnovne šole. *Šolska knjižnica*, 22(1), 50–59.
- Kajzer, D. (2013). *Oblikovanje nabavne politike v osnovnošolski knjižnici* (Magistrsko delo). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Pridobljeno 21. 6. 2019 s spletne strani: <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?lang=slv&id=72217>
- Kanič, I., Leder, Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2011). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Ljubljana: Bibliotekarska terminološka komisija. Pridobljeno 20. 6. 2019 s spletne strani: <https://www.termania.net/slovarji/85/bibliotekarski-terminoloski-slovar>
- Kronovšek, S. (2016). *Dejavnosti v osnovnošolski knjižnici kot aktivnosti za spodbujanje branja* (Magistrsko delo). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Pridobljeno 21. 6. 2019 s spletne strani: <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?lang=slv&id=85089>

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Kropp, P. (2000). *Vzgojanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje*. Tržič: Učila.

Lorenčič, I., Ambrožič, M., Bon, M., Gradišar, A., Kanič, I., Novljan, S., Pretnar, Z., ... Urbanija, J. (1995). Idejni načrt razvoja slovenskih šolskih knjižnic. *Šolska knjižnica*, 5(3), 4–30.

Munda, K. (2010). *Bralne navade učencev tretjega triletja v občini Ormož* (Diplomsko delo). Filozofska fakulteta, Maribor. Pridobljeno 15. 6. 2019 s spletne strani: <http://dkum.uni-mb.si/IzpisGradiva.php?id=17009>

Nastran-Ule, M. (2000). *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.

Novljan, S. (1996). Sodobne dejavnosti šolske knjižnice s posebnim ozirom na njene bibliopedagoške naloge pri izvajanju izobraževalnega programa učenja branja v osnovni šoli. (Doktorska disertacija). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Pridobljeno 15. 6. 2019 s spletne strani: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-FUXAWJTW>

Pečjak, S. (2010). *Psihološki vidiki bralne pismenosti: od teorije k praksi*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Pečjak, S. in Gradišar, A. (2002). *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole. (2007). *Uradni list RS*, št. 57/07, 65/08, 99/10, 51/14, 64/15, 47/17. Pridobljeno 20. 6. 2019 s spletne strani: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. (2003). *Uradni list RS*, št. 87/01, 96/02-ZUJIK. Pridobljeno 20. 6. 2019 s spletne strani: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5163>

Poročilo knjižnice OŠ Riharda Jakopiča. (2019). Ljubljana: Osnovna šola Riharda Jakopiča.

Potočnik, N. (2012). Od priprave na branje do bralnega razumevanja. *Šolska knjižnica*, 22(3/4), 132–140.

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Purg, M. (2009). *Osnovnošolska knjižnica kot motivacija za branje* (Diplomsko delo).

Filozofska fakulteta, Maribor. Pridobljeno 18. 6. 2019 s spletne strani:

<https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?lang=slv&id=10218>

Razgor, M. (2014). *Bralne navade velenjskih osnovnošolcev* (Diplomsko delo). Filozofska fakulteta, Ljubljana.

Snowball, C. (2008). Teenagers talking about reading and libraries. *Australian Academic & Research Libraries*, 39(2), 106–118. Pridobljeno 19. 7. 2019 s spletne strani:

<https://teenagerresearch.files.wordpress.com/2008/06/snowball2008b.pdf>

Starc, S. (2000). Bralno razumevanje. V M. Ivšek (ur.), *Bralna sposobnost ima neomejene možnosti razvoja* (str. 115–127). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Standardi in normativi za šolske knjižnice. (1995). V: Bahor, S. idr., *Vzgojno-izobraževalno delo v šolski knjižnici srednje šole* (str. 15–18). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.

Standardi za šolske knjižnice [predlog]. (2001). Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Verlič, Z. (2004). *Statistika in ugotavljanje uspešnosti delovanja šolskih knjižnic* (Magistrsko delo). Filozofska fakulteta, Ljubljana. Pridobljeno 18. 6. 2019 s spletne strani:

<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-GXOT743Z>

Vintar, A. (2009). *Branje in bralna motivacija učencev v osnovni šoli* (Diplomsko delo).

Filozofska fakulteta, Maribor. Pridobljeno 30. 10. 2019 s spletne strani:

<https://dk.um.si/Dokument.php?id=10161>

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI). (2007). *Uradni list RS*, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj. Pridobljeno 18. 6. 2019 s spletne strani: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200716&stevilka=718>

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). *Uradni list RS*, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK, 92/15.

Pridobljeno 18. 6. 2019 s spletne strani: [http://www.uradni-](http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200187&stevilka=4446)

[list.si/1/objava.jsp?urlid=200187&stevilka=4446](http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200187&stevilka=4446)

8 PRILOGE

8.1. ANKETA

Spol (obkroži):   M   Ž

Razred:

- a) 6
- b) 7
- c) 8
- d) 9

Kako najpogosteje preživljaš svoj prosti čas?

- a) Gledam televizijo.
- b) Berem .
- c) Delam na računalniku.
- d) Ukvarjam se s športom.
- e) Drugo (pojasni): _____

Ali rad/a bereš?

- a) Da.
- b) Ne.

Če si odgovoril/a **z da**, prosim, pojasni.

- a) Berem, da spoznavam nove učne vsebine.
- b) Berem, ker mi pomaga razviti besedni zaklad.
- c) Berem za sprostitev.
- d) Berem samo obvezno branje.
- e) Drugo (pojasni): _____

Če si odgovoril/a **z ne**, prosim, pojasni.

- a) Branje je dolgočasno.
- b) Za branje nimam časa.
- c) Drugo (pojasni): _____

Kaj najraje bereš (obkroži en odgovor)?

- a) Knjige.
- b) Stripe.

c) Revije.

Kako bi po tvojem mnenju izboljšal/a svoje bralne navade (obkrožiš lahko več odgovorov)?

a.) Da bi v šoli več časa posvečali branju.

b.) Večje število knjig za obvezno branje.

c.) Z zgledom staršev, prijateljev, sošolcev.

d.) S spodbujanjem okolice k branju.

e.) Menim, da dovolj berem.

f.) Drugo (pojasni): _____

Kje najpogosteje dobiš knjige za branje?

a) V šolski knjižnici.

b) V splošni knjižnici.

c) Doma.

d) Drugo (pojasni): _____

Kako pogosto obiščeš šolsko knjižnico?

a) Vsak dan.

b) 1x na teden.

c) 1x na mesec.

d) Le kadar nujno potrebujem knjigo.

e) Drugo (pojasni): _____

Kje najdeš več kvalitetnega gradiva za branje?

a) V šolski knjižnici.

b) V splošni knjižnici.

RAZLOG (pojasni odgovor):

_____

Šolska knjižnica na šoli je odprta ...

a) Preveč.

b) Dovolj.

c) Premalo.

d) Drugo (pojasni): _____

Šolska knjižnica je za uspešno delo v šoli ...

- a) Nujna.
- b) Pomembna.
- c) Nepomembna.
- d) Drugo (pojasni): _____

S križcem oceni dejavnosti šolske knjižnice. (Prosim, izberi odgovore od 1 do 3. Ocena 3 pomeni zelo dobro, 2 dobro, 1 slabo).

	3	2	1	Ne vem, ne morem oceniti
Prostori knjižnice				
Zbirka gradiva				
Urejenost knjižnice				
Oznake postavitve knjižničnega gradiva				
Zaposleni				

Kaj v šolski knjižnici najbolj pogrešaš (obkrožiš lahko več odgovorov)?

- a) Računalnike.
- b) Čitalnico.
- c) Primernejše gradivo.
- d) Nič.
- e) Drugo (pojasni): _____

Opiši svojo sanjsko knjižnico.

8.2 TABELE ODGOVOROV NA ODPRTA VPRAŠANJA

Preglednica 12: Kako najpogosteje preživljaš svoj prosti čas?

Odgovori	f
Igram inštrument.	2
Ukvarjam se s hišnim ljubljencem.	6
Poslušam glasbo.	1
Sem na telefonu.	11
Ustvarjam.	1
Igram se s prijatelji, se družim s prijatelji.	14
Počivam na postelji.	1
Igram se s sestro.	1
Igram igrice.	5
Rišem.	1
Igram se z igračkami.	1
Pomagam mami pri domačih opravilih.	1
Sem na prostem.	1
Učim se.	4
Sem na igrišču.	3
Igram se z lego kockami.	1
Gibam se na svežem zraku.	1

Preglednica 13: Odgovori na vprašanje "Če si odgovoril/a z da, prosim, pojasni."

Odgovori	Frekvenca
Branje mi je zanimivo.	5
Berem, kadar mi je dolgčas.	2
Berem, ko mi je vsebina zanimiva.	2
Berem, ker je zabavno.	5
Berem, ker se med branjem nasmejim.	1
Berem za boljši učni uspeh.	1

Preglednica 14: Odgovori na vprašanje "Če si odgovoril/a z ne, prosim, pojasni."

Odgovori	Frekvenca
Berem samo obvezno branje.	2
Ker tako hočem.	1
Nimam časa, ker igram igrice.	1
Branje mi ni všeč.	3
Nimam interesa.	1
Večina knjig me ne zanima.	1
Berem samo zanimive knjige.	1
Berem samo, ko mi je dolgčas in ko je zanimiva vsebina.	1
Ob branju postanem zaspan.	1
Branje ni zanimivo.	3

Preglednica 15: Mnenje o izboljšanju bralnih navad

Odgovori	Frekvenca
Da bi si določila 1 uro na dan, kdaj bi brala.	1
Zavedam se, da premalo berem, a ne vem, kako bi izboljšal bralne navade.	1
Če bi imel/a več prostega časa.	3
Da bi učiteljice predstavile različne knjige.	1
Tako da poiščem več zanimivih knjig in si naredim seznam.	1
Z zanimivimi knjigami.	1
Da namesto filma berem knjigo.	1
Da imamo vsak mesec dan branja in da gremo v šolo v naravo in beremo.	1
Več znanstvenih knjig.	1
Brez pritiskov, da moram brati.	1
Ne vem, ne berem rad.	3
Če bi imel več prostega časa za branje (manj nalog).	1
Da bi se lahko sami odločili, kaj bi brali.	1

Preglednica 16: Pogostost obiska šolske knjižnice

Odgovori	Frekvenca
Ko preberem izposojeno knjigo.	4
Kadar v splošni knjižnici ne najdem določene knjige.	1
Večinoma hodim v splošno knjižnico.	1
Nikoli.	21

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

2 x mesečno.	1
2 x tedensko.	1
5 x na mesec.	1
3 x na teden.	1
Kadar imam čas.	1
Kadar imam potrebo po branju.	1
Knjižnico obiščem, ko mi je dolgčas, obiščem jo med odmori s prijatelji.	2
Skoraj nikoli.	1

Preglednica 17: Razlog obiska šolske/splošne knjižnice

Odgovori	Frekvenca
Šolske knjižnice ne obiskujem.	4
Splošna knjižnica je predaleč.	1
Splošna knjižnica ima več knjig z istega področja.	1
V splošni knjižnici si izposoja vsa družina.	2
Šolska knjižnica ni vedno odprta, ko knjigo potrebujem.	1
Večja izbira knjižničnega gradiva za izposajo in večji prostor.	13
Nimam veliko časa; če grem v šolsko knjižnico, prihranim na času.	1
V splošni knjižnici najdem več primernega.	1
Večja izbira gradiva tujih avtorjev je v splošni knjižnici.	1
V splošni knjižnici je večja izbira knjižničnega gradiva za izposajo.	87
Šolska knjižnica ima vse potrebno gradivo, ki ga potrebujemo.	1
Večja izbira knjižničnega gradiva za mladino je v splošni knjižnici.	1

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Večjo izbiro novejših in nagrajenih knjig ima splošna knjižnica.	2
Ne vem.	1
Ker mi je šolska knjižnica najbližje.	1
Bolje se znajdem v splošni knjižnici.	1
Po predlogu sošolcev.	1
V splošni knjižnici so knjige preotročje in nezanimive.	1
Knjige za domače branje.	1
-	38
Nimam izkaznice šolske knjižnice.	1
Šolska knjižnica mi je všeč, ker je manjša in se v njej znajdem.	1

Preglednica 18: Odgovori na trditev "Šolska knjižnica na šoli je odprta ..."

Odgovori	Frekvenca
Ne vem, kdaj je odprta, ker jo redko obiščem.	6
Odprta je, kadar je ne morem obiskati.	1
Me ne zanima.	1
Lahko bi bila odprta pred poukom.	1

Preglednica 19: Odgovori na trditev "Šolska knjižnica je za uspešno delo v šoli ..."

Odgovori	Frekvenca
Včasih pomembna, včasih ne.	2
Pomoč za uspeh.	1
Ne vem.	3
Je manj pomembna.	1

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Nepotrebna.	1
Za nekatere je pomembna, za druge ne.	1
Odvisno od predmeta.	1

Preglednica 20: Predlogi izboljšav v šolski knjižnici

Odgovori	Frekvenca
Manj pravljic, več stripov.	1
Več zanimivih knjig, romanov in stripov.	1
Tišina.	1
Več različnih gradiv za različne starosti.	1
Več knjig.	3
Knjige o delfinih.	1
Več stripov.	2
Večji, svetel prostor.	5

Preglednica 21: Sanjska knjižnica

Odgovori	Frekvenca
Velika, prostorna in urejena, z najmanj tremi zaposlenimi.	1
Prostorna in s čitalnico, z urejenim gradivom.	1
Velika in prostorna, knjižničarka bi imela svoj pult in ne mize.	1
Knjižnica Otona Župančiča Ljubljana.	1
Knjižnica samo z mladinskimi knjigami in stripi; nekaj tudi revij; z računalniki ali tablicami, veliki prostori za prebiranje knjig.	1
S knjigami Pet prijateljev.	1

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

Veliko grozljivk, ker rad berem to zvrst knjig.	1
Urejena, z velikim prostorom za branje.	1
Knjižnica s knjigami o politiki in zgodovini.	1
Knjižnica z veliko gradiva, tudi z najnovejšim; s čitalnico, prijaznimi zaposlenimi, s knjigami za vse starosti; z jasno in pregledno razporeditvijo knjig.	1
Velik prostor za branje in različne knjige.	1
Z zanimivimi knjigami.	1
Prijazni zaposleni, veliko stripov in pustolovskih knjig.	1
Ima dva računalnika, namenjena šolskemu delu, in velik prostor za nove knjige.	1
Veliko knjig in velika čitalnica, v kateri lahko bereš v tišini.	1
Prostorna z veliko revijami in stripi.	1
Knjižnica s televizorji in tablicami.	1
Velika izbira knjig in urejen prostor.	1
Veliko zanimivih, a ne predebelih knjig; dobre oznake, da lahko hitro najdeš knjigo.	1
Raznoliko gradivo, 4 mize za branje, 2 računalnika, čitalnica.	1
Zelo veliko dobrih knjig in z računalniki.	1
Velika in prostorna knjižnica z računalniki.	1
Knjižnica Šiška.	4
Veliki prostori za branje v tišini in veliko polic s knjigami, da lahko izbereš pravo knjigo, udobni stoli za sporočeno branje, računalniki niso potrebni.	1
Odprta ves dan.	1
Prostorna, lepo urejena, s kotičkom za manjše otroke in pustolovskimi	1

Razgor, M. Šolska knjižnica in branje v očeh uporabnikov: primer učencev predmetne stopnje Osnovne šole Riharda Jakopiča. Pisna naloga za bibliotekarski izpit.

knjigami.	
Prostorna in z veliko čitalnico.	1
Knjižnica z velikim oddelkom s stripi.	1
S posteljo, na kateri bi lahko brali, z računalniki in veliko knjigami.	1
Ima računalnike, čitalnico, ima več knjig, stripov in revij.	1